

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET
EINDVERSLAG

(Ingezonden 18 juni 1957)

Nr. 12

Op de vragen, aan het eind van het verslag van het mondeling overleg gesteld, moge de ondergetekende, mede namens zijn ambtgenoot van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, het volgende antwoorden.

Artikel 64. De vraag werd gesteld of het wel in overeenstemming is met de nieuwe positie van de grondkamers om deze de bevoegdheid te verlenen tot het uitvaardigen van besluiten bij algemeen voorschrift. Is dit niet, zo gaat de vraag verder, in strijd met de Grondwet, nu de grondkamers hun publiekrechtelijke status, welke zij onder de bestaande regeling bezitten, zullen verliezen? De ondergetekende meent, dat het niet juist is te stellen, dat de grondkamers hun publiekrechtelijke status zullen verliezen. De grondkamers, zoals zij in het ontwerp geregeld zijn, zijn evenzeer publiekrechtelijke colleges als de bestaande grondkamers. De enige verandering, die volgens het ontwerp intreedt, is, dat de nieuwe grondkamers geen rechtspersoonlijkheid zullen bezitten.

Men zou dus eerder kunnen zeggen, dat de grondkamers hun privaatrechtelijke status zullen verliezen. Het hebben van rechtspersoonlijkheid is geen vereiste voor regelgevende bevoegdheid. De wet kan regelgevende bevoegdheid aan andere organen dan de Kroon verlenen.

Daarvan zijn verschillende voorbeelden in de wetgeving te vinden. Zo kunnen de rechterlijke colleges reglementen van orde vaststellen onder goedkeuring van de Kroon (artikel 90 van Reglement I). Het College van Rijksbemiddelaars kan regelingen van en in verband met lonen en andere arbeidsvoorwaarden van werknemers bindend vaststellen (artikel 12 van het Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen 1945). Het College van Rijksbemiddelaars heeft geen rechtspersoonlijkheid. De ondergetekende kan derhalve ten aanzien van de verlening van regelgevende bevoegdheid aan de grondkamers geen strijd met de Grondwet ontdekken.

Artikel 175, artikel 42a Onteigeningswet. Het is juist, dat de pachter geen recht op schadeloosstelling bij onteigening heeft, indien de pachtovereenkomst op het tijdstip, waarop het onteigeningsvonnis gewezen wordt, niet meer bestaat. De leden, in het verslag aan het woord, achten het onbevredigend, dat de pachter alsdan geen recht op schadeloosstelling heeft.

Zij gaven een nadere bepaling in overweging, in deze zin, dat van „verpacht goed” sprake zou zijn, indien de pachtovereenkomst geldt ten tijde van het uitbrengen van de dagvaarding bedoeld in artikel 18 van de Onteigeningswet.

De ondergetekende is van oordeel, dat deze suggestie niet kan worden gevolgd. Het eindigen van de pachtovereenkomst na het uitbrengen van de dagvaarding en vóór het tijdstip van het vonnis kan verschillende oorzaken hebben. De ontbinding van de pachtovereenkomst kan worden uitgesproken wegens wanprestatie van de pachter. Het kan zijn, dat de pachtovereenkomst niet verlengd wordt in verband met eigen gebruik door de verpachter. Voorts is denkbaar, dat de pachter in de beëindiging heeft toegestemd. In deze gevallen is er geen reden de pachter alsnog voor de nadien plaatshebbende onteigening schadeloosstelling te geven, aangezien zonder de onteigening het einde van de pachtovereenkomst evenzeer zou hebben

plaatsgehad. Anderzijds kan men nog denken aan de mogelijkheid, dat de verpachter, hangende het onteigeningsgeding, tussentijdse ontbinding van de pachtovereenkomst vordert of bezwaar maakt tegen verlenging van de pachtovereenkomst in verband met bestemming van het verpachte tot andere dan agrarische doeleinden. Het is op zich zelf weinig waarschijnlijk, dat de verpachter tijdens het onteigeningsgeding een dergelijke vordering zou instellen. Zou dit toch geschieden, dan zou er reden tot schadeloosstelling zijn.

Deze wordt dan ook inderdaad in de artikelen 46 en 49 voorzien. Uit het voorgaande volgt, dat er geen behoefte bestaat aan het in het verslag gedane voorstel.

Om dezelfde redenen kan de ondergetekende ook niet meegaan met het voorstel in artikel 46, de woorden „de verpachter het verpachte wil bestemmen” te vervangen door: het verpachte zal worden bestemd.

Vervolgens merken de hier aan het woord zijnde leden op, dat, in tegenstelling tot de artikelen 46, eerste lid, en 49, tweede lid, in het tweede lid van het voorgestelde artikel 42a van de Onteigeningswet niet voorkomt de bepaling, dat de rechter rekening houdt met de mogelijkheid, dat de pachtovereenkomst zou zijn verlengd, indien het verpachte niet voor niet tot de landbouw betrekkelijke doeleinden zou zijn bestemd. De situatie is in de gevallen, bedoeld in de artikelen 46 en 49, een andere dan bij onteigening. De artikelen 46 en 49 kunnen alleen toepassing vinden, wanneer de Overheid reeds eigenaar van de grond is, doch deze nog pachtvrij moet maken. Men kan nu redeneren, dat de mogelijkheid van verlenging in feite niet aanwezig is, omdat op grond van de plannen van de Overheid (verpachter) de verlenging juist zou moeten worden geweigerd. In deze gedachtengang is er dus geen mogelijkheid van verlenging, waarmede rekening zou kunnen worden gehouden. De ondergetekende moge eraan herinneren, dat in artikel 31, tweede lid, slot, van het Pachtbesluit de bepaling voorkomt dat de rechter bij de bepaling van de schadevergoeding rekening kan houden met de mogelijkheid, dat de pachter na

afloop van de pachtovereenkomst ingevolge artikel 30 de hoeve of het land opnieuw zou hebben kunnen pachten. De pachtkamer van het gerechtshof te Arnhem heeft beslist, dat deze verwijzing naar artikel 30 van het Pachtbesluit voor de toepassing van artikel 31 geen betekenis heeft. Zie de arresten van 28 februari 1949 (De Pacht 1950, nr. 1138), 24 april 1950 (N. J. 1950, nr. 408b), 20 juni 1951 (N. J. 1951, nr. 241) en 24 december 1952 (De Pacht 1953, nr. 1451, N. J. 1953, nr. 256).

In geval van onteigening zou niet de redenering gevolgd kunnen worden, dat zonder onteigening de pachtovereenkomst toch niet verlengd zou kunnen worden. Immers, de onteigenende partij als zodanig kan de verlenging van de pachtovereenkomst niet tegenhouden. De Hoge Raad heeft dan ook beslist, dat bij de vaststelling van de schadeloosstelling ingevolge artikel 88 van het Pachtbesluit de mogelijkheid van verlenging in aanmerking moet worden genomen. Zie arrest van 17 oktober 1951 (N. J. 1952, nr. 31).

Uit het voorgaande volgt, dat een uitdrukkelijke wetsbepaling nodig was om in de door de jurisprudentie van de pachtkamer van het gerechtshof ontstane rechtstoestand met betrekking tot de tussentijdse ontbinding verandering te brengen, doch dat aan een wettelijke voorziening bij onteigening geen behoefte bestaat.

Op de vraag ten slotte of onder verpachting ook wordt begrepen de verlenging van rechtswege van de pachtovereenkomst, luidt het antwoord ontkennend. Verpachting betekent het aangaan van een pachtovereenkomst. In dit verband verdient het de aandacht, dat de woorden „of hare verlenging”, voorkomende in artikel 42, laatste lid, van de Onteigeningswet, niet zijn opgenomen in het laatste lid van het voorgestelde artikel 42a. Voor een nadere voorziening bestaat daarom geen aanleiding.

De Minister van Justitie,
SAMKALDEN.